

آبونه شرائطی : هر یر ایچون
سنه لکی (۴۰۰) آلتی ایلتی
(۲۲۵) ؛ ممالک اجنیه ایچون
سنه لکی (۴۵۰) ، آلتی آیلتی
(۲۵۰) غروشدور.

نسخه سی ۷،۵ غروشدور .
سنه لکی ۵۲ عددور .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خانه

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر .

مسلمه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور . درج ایدلنه
یازیر اطاده اولتماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
محمد عاکف

صاحب و مدر
اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

تذکره

آبونه : تدریس آیرلییه
• غروش کوندرملیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی وآبونه
صره نومروسنی محتوی
بولونسی لازمدر

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرسلیرلک
فرانسزجه یازلمسی رجا اولنور .

پاره کوندردلیکی زمان ندیه
دائر اولدیفی ییلدیرلی
رجا اولنور

اجتماعیانه غریبانه و بوزغریبانه :

ماترك استنادك هيايى

سجايای افنديسى ، محبذات مليه سید

كرك ذى حیات اولسون ، كركسه جامداندن بولونسون هرشی
موجودك ادوار و صفحات حیاتیه واستحالیه سی شوقانون صمدانینك
خارجنه چیقماز . هرشی موجود ، دوغار ، یشار و اولور .

میلیونلرجه نفوس بشری سینه سینده بسین کره ارض ، منشای
اولان شمسدن بارچه حالنده آریله رق ظهوره ککش واستحالات مدیده
نتیجه سینده دروننده حیاتى نشوونما قابلیتی حاصل اولدقدن صکره
حیوانات وانسانلر خلق بیورولمشدر . بیکلرجه عصردن بری دنیا
یشایور . فقط ، عمرینك حال طبیعیسی ادراك ایدنجه قیامت قویاجق ،
ارضمزه اوله جکدر . کره من دروننده ساکن هر نوع نباتات ،
حیوانات ، جمادات وانسانلرده عین قانون ازلینك رام اراداتی بولونیور .
حال بویه ایکن متعدد افرادك محصله سندن عبارت اولان هیئت
اجتماعیه لركده عین قانون خاقتك تأثیر وشمولندن آزاده قلمسی
ممکنمیدر ؟ . . . اوت بر شخصیت مغویه اولان هیئت اجتماعیه لرده
عصرلردنبری دوغویور ، تکامل ایشدکن صکره محوومقراض اولیور .
آئوریلر ، کلدانیلر ، فینکلیلر ، مصریلر ، رومالیلر ، یونان قدیم . . .
هپ عین سقف ، عین هوا و عین شرائط اقلیم ایچنده ادوار حیاتیه لرینی
امرار ایتشار ، بوکون تاریخه قاریشمشدر .

فقط ینه بر قانون ازلی ، کائناده هیچ برشینك سببیز یاراندینی
کهی ، هیچ بر حادثه نكده بلاسبب واقع اوله میه جغفی آثار وینانیله
اثبات واعلام ایتمکده در . فی الحقیقه هر وجود مطلقا بر مقصده خادم
بولنمکده در . کره ارض جمعیت بشریه یی باریندیرمقده ، معدنیات بیکلرجه
حوایج مدنییه یی تأمین ایتمکده ، نباتات و حیوانات اعاشه منزی ، ملبوسات منزی ،
معالجات منزی ، مسکنلر منزی حاضرلیه جق وساطتی مع زیاده بخش ایتمکده در .
شوحاله نظراً دنیاده هرشی انسانلرک وساطت استراحت و تهوین
احتیاجلرینه بر سبب تشکیل ایدیور . بر کل اوله رق ذکر ایدیان بوتون
بو اسبابك برده تفرقاتی کلیر که مختلف سبیلرک یکدیگرینه انضمامیه بسیطدن
مرکبه دوعری ، تکاملك ناصل حصوله کلدیکفی ایضاح ایتمکده در .

مثلاً ، یرده مدفون معدنلری حفر باتله خارجه چیقساریورز ،
سعی انسانی بوتونك کشف و اظهارینه سبب تشکیل ایدیور . بو پارچه لری
یوکسك جرارتده اذابه ایدیورز ، آتش دمیرك اریمنه سبب اولیور .
بالاخره قایلرله معدنه ایستدیکمز قبا شکلی ویریورز . بوتونده
ماکنه لرله قابل استعمال بر حال تکمله وضع ایدیورز .

اثرک بریرنده [۱] « بو طرز افاده عریجه به مخصوصدر ، دهرک ایشك
ایچندن چیقماق ایسته مشسکز . حال بوکه سرك طرز افاده کز عریجه دهده
یوقدر . « کلا » کله سی اولیه بوزوق بر طرزده استعمال ایدلز .
« کلا » کله ردعدر . « وازکچ » ، « خار » ، « اولیه دکل » کهی بر
مفهوم ایله انسانی ذاهب اولدینی فکردن زجر و منع مقامنده
قوللانیلیر . « حقا » معنانه استعمال اولوندینی ده واردر .

ایشته بورادهده کثرتله تفاخرک کندیلرینه بر غلبه وفانده تأمین
ایده جکفی ظن ایدنلرک ذهاب باطللرینی زجر مقامنده قوللانیلمشدر .
بو نظم جلیل ، حقیقت اونلرک ظن ایتدکلی کی اولدینی ،
تفاخرک کندیلرینه فائده ویرمیه جکفی و بوتون چوق کچمه دن آکلایه جقلرینی
مؤکد بر طرزده افاده ایدیور . بناء علیه « ترجمه » ، نظم جلیلک
افاده ایلدیکی معنایی هیچ بر صورتله مفید دکلدر . دیگر آیتلرک
ترجمه سی ده بویه تماماً یا ککش اولقله برابر ربط وضبطدن ده محروم
اولدینی جهته سورة جلیله نك ترجمه سی دی به یازیلان بر سور و عبارده دن
بر معنا چیتما مقده در .

بناء علیه شو تحلیلات علمیه قارشیدنده بروجه آتی ایکی شقدن
برینی قبوله مجبورسکز :

(۱) بو ترجمه قرآن کریمك ، متن منزلك ترجمه سی اولمایوب باشقه
بر لساندن ترجمه ایدلش اولسی ؛

(۲) ترجمه ایدیم دیرکن ، ولو که بیلمیه یرک اولسون ، قرآن کریمی
تحریرف ایتش اولمکز .

بلك اقدی ، هانکی شکله اولورسه اولسون ، اثریکز نه قرآندر ،
نده قرآن منزلك حقیقی ترجمه سیدر . بناء علیه کتساب الالهك افاده
ایلدیکی معنای شریفی افاده ایتمین لسانی و علمی بر تحلیل نتیجه سینده
متن قرآنه مطابق اولدینی هر سطر یی یا ککش وحی بوتون آیتلرک
بوسبتون غائب اولدیکی [۲] لدی التدقیق اکلاشیلان بر ترجمه یه
« محرفدر ، حکمی » . ایدمیزی اولمازی ؟ حق بوکا « افتراء علی الله »
دینلمیزی ؟ محترم سیدلرک اقدینك دیدیکی کهی ، اثریکزده کی
خطالری ، تحریفاتی ، ایدمیزی لازم کلیرسه اصلندن چوق
بویوک بر تشکیل ایدمیزی . آن ترجمه سی دیمک ایچون نه قدر
جرات لازمدر .

آقسه کیلی
احمد صمدی

[۱] ۶۹۰ نجی صفحه ده

[۲] صره سی کلدیکه بولری ده . ایدمیزی بر آیتی اوج ایت یامش ، بعناده آرادن
آیت کی کوسترمش ، بعناده بر آیتی اوج ایت یامش ، بعناده آرادن
آتلا ییورمشدر . ترجمه نك یانی باشنده متن قرآنی یازمدینی جهته هرکس
وهله اولی ده کوره منلر سهده قرآن کریم ایله قارشیلادیرلیدی وقتده کوزه
چاربار . آکلشیلان ترجمه نك یانی باشنده قرآنك یازیلاماسی یاییلان تحریفات
بردن کوزه چارپماقی ایچون اوله جقدر ،

مخصوصہ منہ، بیوک بردینمز، الحاصل بیوک برمدینمز و تاریخ مدینمز وارد۔ اساسات اسلامیہ نیک بخش ابتدکی علوی براصالت اخلاقیہ و نجات انسانہ ایله یشایان ملتزم، صوک عصرده ترقیات مادیہ ساحہ سسندہ کورولن تدنیاتہ رغماً الیوم قوتلی بر بنیۃ اجتماعیہ عرض ایتکده در۔

کرچه تردیات اخلاقیہ و اجتماعیہ مزمن برعلت کبی عصریلک کسوه سنہ بورونہ رک هیئت اجتماعیہ مزک صحتی، ثروتی، تساند اجتماعی سنی زحمدار ایتکده ایسه ده ضرب مساویاتنک هنوز تماس و حلوله امکان بوله مدینی یرلر۔ کله الحدا اکثریتی تشکیل ایتکده در۔ هنوز صافیت اصلیه و اخلاقیہ سنی غیب ایتهمش بولونیور۔ شبه سزدرکه بو کیفیت هیئت اجتماعیہ مزک استقبالی نامنه بیوک برتسلیدر۔

صاف و نریه براعتقاد ایله، ایلیکی، توانوی، مسافر پرورلیکی، مردلکی، شجاعتی، بکارت اخلاقیہ، ناموس و عفتی، صداقت و فداکارلیکی، تواضع و فراغت نفسی، عزم و متاساتی روحندہ، حیانتندہ جمع ایدن ملتزمک بویوکسک و هر درلو تکاملات، ترقیات و تجدیدات مادیہ و آلیہی مؤمن بولنان اوصاف مخصوصه سندن تجردی الک بیوک بر فلاکت اوله جقدر۔ چونکه غوائل خارجیہ ضمیمه استبداد اداه نیک بیک درلو قیوداتی، احتراصاتی آلتندہ مادی انکشافاتی دوچار تأخر اولدینی حالده اخلاقی وجدانی محافظه ایدن جامعه مزک بوکون یکانه نقطه استنادینی، یکانه منبع حیاتی تشکیل ایدن یالکزر اخلاق و معنویاتیدر۔

سجایای اخلاقیہ و ملیہ نیک عمومی صورتندہ دوچار تردیات اولدینی زمان معاذالله تعالی آرتیق استناد ایدیله جک، هیئت اجتماعیہ نیک باغلیری محافظه ایدله جک هیچ بر واسطه موجود قالمیه جقدر۔ چونکه سوء اداره ایله فقیر دوشن، سنه لرحه حیات نجات مجاهد لرندہ مفکوره سی فدای نفس ایدن، یاردرینی صارمنه محتاج اولان بر هیئت اجتماعیہ ثروتدن، رفاهدن، فاریقه دن، حقیقی بر معارفدن محروم ایکن، برده اوستنه یکانه علامت حیاتیہ سنی، آثار دوجودیتی تشکیل ایدن اخلاقندن، اجتماعیانندن ده محروم قالمیه الله هیچ بر شیلر قالمیه جقدر۔

حالبوکه ملتلی یاشانان، وسائط مادیہ سنی احضار ایدن آلیاتی دکل، معنویاتیدر۔ انسانلری فدای نفسه سوق ایدن، مفکوره اوغرندہ مجاهدیه سوق ایدن، عشق و شوق و طیفه، بی تأسیس و تشویق ایدن، داخلده حضور سکون و رفاهی، خارجده سطوت ملیہی ادامه ایدن اخلاق و معنویاتدن باشقه بر شی دکلدر۔

عیش نوش ایله اعصابی بوزولمش، قارله ثروتی بیتمش، عزم و ثباتی غائب اولمش، اخلاقی بوزولده رق دیگراندیش اولمقدن فراغت ایلامش، منفعت عمومی ضرورتلری قارشوسندہ فراغت نفسدن

دیگر طرفدن بر فیضان اولیور۔ صولر یوزلرحه اولری، یوللری، آغاچلری تخریب ایدیور، انسانلری اولدیریور۔ بوراده ده صولرک هر هانکی بر سبیله فیضانی بوتخریباتی حصوه کتیریور۔ حرکت ارضلره شهرلر خاک ایله یکسان، یوز بیکلرحه نفوس بشر هلاک اولیور۔ حربلر معموره لری تخریب، ملیونلرحه انسانی نحو ایدیور۔

بتون بونلرده ده بر سبب ظاهری فکرلری نتیجه لریک تأویله سوق ایدیور۔ فقط، سبیلرک کافیه سی ده مقدرات الهیه نیک تعلقیله حرکت ککش، آنجق مقدر نه ایسه اوحاصل اولمشدر۔

دنیا، وقت مقدره قدر انسانلری باریندیرمق ایچون خالق و ابداع بیورلدینی کبی، انسانلرده یه وقت مقدره قدر ادانه نل ایتک اوزره جناب حقه عبادت و اونی معرفت ایچون خلق بویورولمشدر۔ دیمک اولیورکه، تکاملک ده، تردینک ده برطاقم ابائی موجوددر۔ مکونانده هر شی، هر حادثه، هر موجود بوقانونلرک تأثیریه تابع بولندیغه کوره هیئت اجتماعیہ لریکده تکامل و انهداملرینی بلا سبب واقع اولمش عد ایتک ممکن دکلدر۔ اوت ملت لریکده تکاملرینی تأمین، خرابیلرینی تولید ایدن اسباب موجوددر۔ هیئت اجتماعیہ لری، دیانتله، اخلاقله، عدالتله، تساند اجتماعی ایله یشارلر۔ مسامحه کارلقله، اخلاقی و اجتماعی تردیات ایله، عدالتسزلکله، تفرقه ایله اولورلر۔

جهان ملت لریک حیاتی اداره ایدن دستاثر اساسیه بونلدر۔ بواساسات بتون ملت لریکده مشترکدر۔ آنجق دینی، تاریخی، حرثی اسباب دولایسیله هیئت اجتماعیہ لریک بروجہ مخصوصی، برجهت فارقیه سی موجوددر۔ چرنکه مختلف حرثلرک اشکال و تظاهرات حیاتیہ لری یکدیگرینه مشابه اولدینی ندر بنیۃ اساسیه و قابلیت اجتماعیہ لری ده عینی درجه ده دکلدر۔

هیئت اجتماعیہ من عصر لردنبری شرقده یاشامش، شرقدن غدای معنوی سنی آلمشدر۔ قرونک تبدیلیه انکشاف بولان خصائص فطریه و جاییه تقویه و ترصین ایدن دین اسلام، جمعیت مزده بیوک انقلابلر وجوده کتیرمش، اسلام روحندن، اسلام اساسلرندن دوغان مدنیت عالیہی تأسیس ایتمشدر۔ معظم بر تاریخ، یوکسک بر عرفان، متکمل بر سنجیه، جهانشمول بر عدالت، اصیل بروجدان ایله بتون دنیا یه حس خشیت، حس حرمت، حس فضیلت القا ایدن هیئت اجتماعیہ من، الک قوتلی زمانلرده مدنیت اسلامیہ نیک روحنی، سطوتی تمثیل ایشدر۔ عصر لریک حصوه کتیردیکی حرث ملی و دینی، روحزک، جسمزک، افعال و حرکات مزک الک روحلی کوشه لرینه، عادتا ایلیکلریمزه قدر حلول ایددرک میزات ملیہ منی، اوصاف فارقہ منی وجوده کتیرمشدر۔ بوکون مستقل و شرف آور بر تاریخمز، ادبیاتمز، طرز معماریمز، سجایای

مقالانده اللهك يوقلغنى، وارسه، عادل دكل، ظالم اولديغنى، حضرت پيغمبرك معلوماتى، سوادىز و ائى بر شخص اولديغنى بيان ايله «آذربايجان فقرای كاسبه سنى» دینىزلكه و دینىزلكك رهبرى اولان قومونیزمه ایمان ایتك دعوت ایتكده در.

نماز قیلان قومونیزلر عكس اختلاجی، مضر و جاهل شخصلر کی فرقه دن اخراج اولنیه درلر. ۱۹۲۳ نجی ییلده آذربايجان قومونیزلر فرقه سنك آمريله مان فرقه نك تحت اداره سنده اولان «آذربايجان قومونیزلر كنجلر اتفاق» بيوك اجتماعلر ترتيب ایدیه رك جناب حقك يوقلغنى، اسلاميتك و اساساتك چوروك اولديغنى بيان و بومفسد خیالات علیه نه چیقانلر عكس اختلاجی و فقرای كاسبه دشمنی کی تهدید و تجزیه ایدیلورلردی. آذربايجان دولت تیاروسی صالوننده كونلرله دوام ایدن دینی مباحثه ده پروفیسور بايقوف دینىزلكك یكانه سلامت بر طریقت اولديغنى بيان ایتشدی.

عالمی الفبا. — قومونیزم، اساس اعتباريله، عائله یی الفا واحما ایدیور. قومونیزمجه عائله اولمالایدی. نه قدر ارکك وارسه قوجه، نه قدر قادی وارسه قاری در. چو قوغلر آتا و آنالینی طانیازلر و دولت حمایه سنده بویور، تربیه اولورلر.

شرعی عالمك الفاسی. — (تروچکی) موسقواده منتشر «پراودا» ايله «ایزوستیا» غزه لرنده «یکی حیات ویی عائله» موضوعيله نشر ایلهدی. مقاله لرنده «بکارتلی و بکارتسز قیزلر مساوی اوله جقلرینی و بکارتسزلكك بر قباح و کنه اولمادیغنى» ایضاح ایدیوردی. سفالت و اخلاقسزلكك دولت و حکومت حمایه سنه آلماسيله قومونیزم، عنعنوی، شرعی و دینی عائله، قاری و قوجه ارتباطی محو ایدیور و «قومونیزم عائله سی» ایچون بر اساس حاضر لامغه باشلامش اولیور.

طهر و زنا نك لغوی. — طلاق، نکاح، قاری و قوجه آرهنده کی شرعی تهدیدو ایدلشدی. قاری ایسته دیکی زمان قوجه سیله یاشامایه، ایسته دیکی زمان دیگر بر قوجه یه وارمیه مختاردر. بونك ایچون کاتب عدله مراجعت ایتیه سی کافیدر. بو خصوصده مقابله و ممانعت کوسترن ارککلر حکومت طرفندن اعدام ایدیولورلر.

مکتبلموده دینی تدریساتك رفعی. — آذربايجان معارف قومیسری داداش بنیاد زاده نشر ایلهدی کی خصوصی برده قره تله اسلامیتی الفا ایتکله برابر مکتبلرله شریعت، قرآن، تاریخ مقدس و سائر دینی تدریساتك دخی ممنوع اولديغنى اعلان ایتدی ایدی. شهسزکه، بوندن مقصد یکی یتیشن منورسل ایچروسندن دینی قالدیرمق و آذربايجانده دینسز بر نسل وجوده کتیرمکدر. یتیم یوردی اولان «چوجوق باغچلر» نده ۳-۶ یاشلرندن اولان یاورولری صیره ايله قوطول قارشیننده طور دوریورلر و بوقوطولرک اوزرنده «الله» محمد... له نین، تروچکی و سائر کبی اسملر یازیلش اولیور. چو قوغلر برر برر بوقوطولرک اوزرنده کیلری بالواروب یمک ایسته یورلر. هیچ برندن بر امداد کلیور، یالکز له نین و تروچکی قوطولری چو قوغلرک مراجعتلرینه جواب ویریور. اوندن صوکره له نینك جناب حق و حضرت محمدن آرتق اولديغنى ایضاحه، بونلرک وار، اونلرک یوقلغنى اقناعه باشلیورلر...

لاتین حروفنك قبولی. — بولشه ویکلر یی نسلی قوزموبولیت دانته رناسیونالسیت اوله رق حاضر لامق تشبته کیریشدی. بونك ایچون آذربايجانك تورک حروفنی دکیشدیروب بونك یرینه لاتین حروفاتی اقامه ایتدی. لاتین حروفاتی سایه سنده تورکیه و تورکستانده کی تورک و اسلام محیطلرندن آیریله حق اولان آذربايجان تورککی عمومی تورک دیلی وادیاتندن ده اوزاق دوشه جک و چوق سهولته روسلاشدیریله بیله جکدر. حروفات تبدیلی ايله تورک وحدت ملیه سی

برفانده اولسون تأمین ایدیله من. باشند باشه غربدن آری بر دینه، بر تاریخه، بر اجتماعیه، بر حرته، بر مدنیته مالک اولان هیئت اجتماعیه منک اصلی و حقیقی وجهه لرندن آقیری یوللرده انکشافی امید ایتک بیله خیالدر.

غربك علمنی، صنایعی آله جغز. چونکه علم و عرفان هیئت اجتماعیه منک حقیقی مالیدر. اونی نروده بولسه قی آلیرز. فقط غربده ده، شرقده ده اسمی تردیادن عبارت اولان لوئیات و فوضالرك نشر و تعمیمنه مانع اولمق، باشده حکومت قوت و قانونلری اولديغنى حالده، بوتون عقلی باشنده اولان هر کسه، منوران امته، مطبوعاتنه ترتیب ایدن الك متحتم بروظیفه در.

اوزون تجربهلرک، عبرت آمیز نتیجه لريله آرتق قطعياً آکلاشیلمشدرکه هیئت اجتماعیه من اجتماعی فوضالردن، اساساتنه مخالف تردیادن قور تولدسجه ترقی و انکشاف ایدیه میه جکدر. چونکه ملت منک مسند تکاملی یالکز و یالکز سجاای ایخلاقیه سی، یمیزات ملیه سیدر.

مسن حکمت

بولشه ویک عمده لری

استانبولده چیقان یکی قافقاسیا غزه ته سی یازیور:

بالعموم دینلری رد و انکار. — قومونیزم، یالکز اجتماعی، اقتصادی و بر طاقم اخلاقی و معیشتی مسئله لرله دکل، اسلامیتك تملی تشکیل ایدن الهی و اونك قدرت و وارلغنی کوکندن رد و انکار ایتیه سیله ده اسلامیتدن آیرلمده در. قومونیزم، عموماً بوتون دینلر ايله باریشاماز. نه کیم باریشایور.

اللهی، پیغمبری و قرآنی انکار. — ذاتی قومونیزمه کوره الله قادر، عادل، ایدی، واحد دکل، بلکه کوکندن موجود بیله دکلدر. پیغمبرلر الله کوندردیکی مبعوث ده کیل، بلکه. قومونیزمه کوره. انسانلری اللرنده آلت ایتش «دولاندیریجیلر» در. اونلرجه «قرآن مجیدك وقتی چوقدن یکمشدر.» آذربايجان قومونیزم مؤسسسلرندن زیمان زیمانوف ايله داداش بنیاد زاده اسلامیتی رسماً الفا... و بو خصوصده «ده قره ت» اعلان ایدرکن خلق حیرت ایچنده قالمشدی. زیمانوف با کونك تازه بیر مسجدنده خلقه دییوردیکه: «بر زمان بشریت قرآن، انجیل، تورات کی کتابلرله معیشتی اداره ایدیوردی. شیمدی ده قارل مارقسك قرآنیله یاشامالیدر.»

اوروجی نفیج. — اوروجك مضر و آرتق بر شی اولديغنى، فقرای كاسبه نك حیات و سلامتته بو «عادت» ك فنا تأثیر ایتدیکنی، رمضانك «بورژوازی» صنفنه مخصوص بر حيله اولديغنى و بو حيله نكده «عمله لری استئار ایچون» تطبیق اولونديغنى ملته اعلان و نشر ایدن بیاننامه، مقاله و سائرملری کورده جکسکرز و باقاجکسکرز قومونیزلر، کندیلرینه خاص بر حیا سزلقه محمد علیه السلامی استئارجی و فقرای كاسبه نك دشمنی دییه تعریف ایدیورلر.

دیغشملکی تدریس. — سامی کال «کائنات و دین» سرلوحه لی سلسله